

Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienesta
Muitas un uzņēmēju konsultatīvās padomes sanāksmes
PROTOKOLS

Sanāksme notiek 2025. gada 16. oktobrī pulksten 13:00
VID, 7.stāva sanāksmju zāle 7.5.21 (12.0.0-9), Talejas ielā 1, Rīgā

Sanāksmi vada:

Raimonds Zukuls

Valsts ieņēmumu dienesta (VID) ģenerāldirektora vietnieks
muitas jomā, Muitas pārvaldes direktors

Sanāksmē piedalās:

Jolanta Krastiņa

Finanšu ministrijas Netiešo nodokļu departamenta direktora
vietniece

Egils Krātiņš

Latvijas Loģistikas asociācijas valdes loceklis

Uģis Ūdris

VAS "Latvijas dzelzceļš" Principāla pakalpojumu
nodrošināšanas nodaļas vadītājs

Aleksandrs Pociluiko

Autopārvadātāju asociācijas "Latvijas Auto" valdes
priekšsēdētājs

Normunds Rudzītis

Rīgas Tehniskās universitātes Inženierekonomikas un vadības
fakultātes Pārvaldības un drošības institūta praktiskais docents
Satiksmes ministrijas Transporta loģistikas un starptautiskās
sadarbības koordinācijas departamenta Transporta loģistikas
nodaļas referents

Ēriks Gutbergs

Latvijas nacionālās kravas ekspeditoru un loģistikas asociācijas
padomes loceklis

Vadims Puzanovs

Latvijas nacionālās kravas ekspeditoru un loģistikas asociācijas
padomes loceklis

Iveta Šice-Trēde

Pārtikas un veterinārā dienesta ģenerāldirektora vietniece,
Robežkontroles departamenta direktore

Ieva Ilstere

VAS "Latvijas Pasts" Muitas lietu vadības nodaļas vadītāja

Leonīds Loginovs

Biedrības "Latvijas Stivdorkompāniju asociācija" padomes
loceklis

Arturs Kovaļenko

VID Nodokļu un muitas policijas direktora vietnieks

Sandra Kārklīņa-Ādmine

VID Muitas pārvaldes direktora vietniece

Sanita Dzene

VID Muitas pārvaldes direktora vietniece

Lāsma Bogdane

VID Muitas pārvaldes direktora vietnieka p.i.

Atis Pīlāts

VID Muitas pārvaldes Riska vadības daļas vadītājs

Irēna Knoka

VID Muitas pārvaldes Muitošanas metodikas daļas vadītāja

Marika Rubene

VID Muitas pārvaldes Juridiskās daļas vadītāja

Līga Zemīte

VID Muitas pārvaldes Starptautiskās tirdzniecības uzraudzības
daļas vadītāja

Protokolē:

Sindija Bērziņa

VID Muitas pārvaldes Muitas sadarbības un attīstības daļas
Plānošanas un koordinācijas nodaļas vecākā muitas eksperte

Darba kārtības jautājumi:

1. Izmaiņas muitas pakalpojumu pieejamībā
2. Aktuālā situācija par Savienības Muitas kodeksa reformu
3. Citi jautājumi:
 - 3.1. Par Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 18. panta piemērošanas praksi
 - 3.2. Par preču tarifu kodu noteikšanas un klasifikācijas procesu
 - 3.3. Aktualitātes Oglekļa ieviedkorekcijas mehānisma jomā
 - 3.4. Par ieviesto Elektroniskās rindas rezervācijas sistēmu (ERRS)

R. Zukuls atklāj sanāksmi un iepazīstina klātesošos ar darba kārtību. Aicina klātesošos uzdot jautājumus, ja tādi rodas.

1. Izmaiņas muitas pakalpojumu pieejamībā.

R. Zukuls informē par valdības uzdevumu ministrijām samazināt izdevumus, kā arī provizoriski saņemto informāciju par mazināmo budžeta apjomu. Aprēķini un prognozes, kas tiks demonstrētas prezentācijā, ir pie nosacījuma, ja budžeta izskatīšanas procesā netiek veiktas izmaiņas.

S. Kārklīna-Ādmīne sniedz prezentāciju “Finansējuma samazinājuma ietekme Muitas pārvaldē” (1.pielikums). Nākamgad Muitas pārvaldes finansējums no atalgojuma fonda ir jāsamazina par 2,46 miljoniem, tas nozīmē, ka tiks likvidētas 105 amata vietas, kā arī tiks veikta atsevišķu struktūrvienību reorganizācija. Par pus miljonu tiks samazināts finansējums informācijas sistēmu attīstībai. No 2026. gada Muitas pārvaldē tiks veiktas šādas izmaiņas:

- vairāk lēmumu tiks pieņemti automatizēti. Ja šobrīd laišanai brīvā apgrozībā automatizēti tiek izlaisti 74 % importa un 81% eksporta deklarāciju, tad nākamgad automatizēti izlaisto importa muitas deklarāciju apjoms tiks paaugstināts līdz 95% (pāreja uz “zaļais +”), vienlaikus nodrošinot pastiprinātu kontroli importa deklarācijām dzeltenajā/sarkanajā ceļā;
- pasta sūtījumu kontrole un noformēšana tiks nodrošināta tikai dienas laikā no plkst. 8.00 līdz 20.00;
- Rīgas brīvostas muitas kontroles punktā (MKP) un Lidostas MKP sauszemes kravu mītošana un kontrole notiks katru dienu no plkst. 8.00 līdz 20.00. Gadījumos, kad kravu mītošana netiks pabeigta līdz plkst. 20.00, tā tiks turpināta nākamajā dienā. Izmaiņas neietekmēs avio un jūras transporta kravu noformēšanu. Atgādina par šī gada 1. janvārī ieviestajām izmaiņām Rīgas brīvostas MKP mītošanas tehnoloģijā – parastajā kārtībā MKP uzsāktā tranzīta izlaišana tiek nodrošināta klātienē brīvās zonas teritorijā, izņemot gadījumus, kad jāveic padziļināta kontrole. Komersantus, kuri izmanto atļaujas, izmaiņas neietekmēs, izņemot gadījumus, kad jāveic padziļināta kontrole. Atkārtoti aicina komersantus izmantot atļaujas. Attiecībā uz ierobežojumiem un aizliegumiem, muitas ekspertu starpā vēl tiks lemts, kādā apjomā atzītajiem nosūtītajiem un saņēmējiem tiks ļauts pašiem šīs kravas formēt;
- Rēzeknes II MKP un Daugavpils preču stacijas MKP dzelzceļa transporta un autotransporta mītošana un kontrole notiks katru dienu no plkst. 8.00 līdz 20.00. Gadījumos, kad kravu mītošana netiks pabeigta līdz plkst. 20.00, tā tiks turpināta nākamajā dienā. Izmaiņas neietekmēs komersantus, kuri saņēmuši muitas atļaujas.

Informē par riskiem un iespējamām sekām:

- tiek prognozēts, ka muitas pakalpojumu nepieejamība nakts stundās var radīt kravu dīkstāves, kā arī atsevišķos muitas kontroles punktos var paildzināties pakalpojumu izpildes laiks;
- attiecībā uz informācijas sistēmu attīstību pastāv risks, ka EMDAS funkcionalitāšu ieviešana var netikt īstenota noteiktajos termiņos un atbilstošā kvalitātē;
- personāla novecošanās būtiski ietekmē darba efektivitāti;
- ja ģeopolitiskās situācijas dēļ tiks pieņemts lēmums atjaunot Silenes un Vientuļu robežšķērsošanas vietu darbību, to īstenošana nebūs iespējama cilvēkresursu un finansējuma trūkuma dēļ.

J. Tomsons uzskata, ka pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā būtu rūpīgi izvērtējama finansējuma samazināšana institūcijai, kuras darbība ir saistīta ar valsts drošības nodrošināšanu. Šajā situācijā nevar izteikt pārmetumus muitai par pakalpojumu izpildes laika pieaugumu. Pieļauj, ka, samazinoties izlaisto preču skaitam, var samazināties arī valsts nodokļu ieņēmumi.

R. Zukuls paskaidro, ka Valsts ieņēmumu dienestā samazinājums ir piemērots vienmērīgi visās struktūrvienībās. Sākotnēji tika samazināti saimnieciskie un cita veida izdevumi izdevumi, taču tas ir nepietiekami, lai sasniegtu plānoto samazinājumu, tāpēc tika pārskatīts atlīdzības budžets, kas paredz gan brīvo amata vietu likvidēšanu, gan amatpersonu skaita samazināšanu. Kopumā VID tiek samazinātas 445 štata vietas, gan vakances, gan faktiski nodarbinātie. Tiek pārtraukta nakts darba nodrošināšana atsevišķos MKP, jo tas saistīts ar augstāku darba samaksu, līdz ar to tiek panākts lielāks izmaksu ietaupījums.

E. Krātiņš jautā, kā izpaudīsies "riskā apetītes" samazināšana.

S. Kārklīņa-Ādmine skaidro, ka tiks samazināts veikto kontroļu skaits. Pastāv divu veidu kontroles – kontroles, kuras balstītas uz risku analīzi un nejaušās atlases kontroles. Nejaušās atlases kontroles tiek veiktas, lai pārbaudītu risku pārvaldības sistēmas efektivitāti, kā arī pārliecinātos, ka atzītie saņēmēji un nosūtītāji ievēro noteiktās prasības. Paralēli tiks turpināts darbs pie risku pārvaldības pilnveidošanas.

A. Pīlāts informē, ka kontroles pasākumu efektivitāte nepārtraukti tiek uzlabota, piemēram salīdzinot 2024. gada I pusgadu ar šā gada I pusgadu, kontroļu skaits ir samazinājies par 42 %, savukārt neatbilstību īpatsvars samazinājies par 9 %. Tas liecina, ka, izmantojot dažādus riska vadības rīkus un sistēmas, ir būtiski samazināts "tukšo" kontroļu apjoms. Aicina komersantus gadījumos, kad kravas atkārtoti tiek novirzītas uz nerezultatīvām kontrolēm, sniegt atgriezenisko saiti, informējot Muitas pārvaldi.

E. Krātiņš vaicā, kādēļ attiecībā uz precēm, kas nav iekļautas sankciju sarakstā, tiek pieprasīta ražotāja izziņa, ka tas ir informēts par preču ieviešanu Krievijā vai Baltkrievijā.

Ē. Gutbergs skaidro, ka šādi gadījumi varētu būt saistīti ar situāciju, kad eksports nav noformēts tajā Eiropas valstī, no kuras prece ir izvesta. Muitas prakse paredz, ka eksports būtu jānoformē eksportētāja valstī, savukārt, ja tas nav izdarīts, par pamatojumu tiek pieprasīta ražotāja atļauja, kas apliecina informētību par preces eksportu uz Krieviju vai Baltkrieviju. Problēma rodas situācijās, kad ražotājs nav tas pats, kas veic eksportēšanas darbību.

A. Pīlāts paskaidro, ka attiecībā uz ražotāju apliecinājumiem, šāda vienveidīga prakse tiek piemērota visās Baltijas valstīs, un tiek piemērota augsta riska gadījumos.

R. Zukuls lūdz E. Krātiņam iesniegt detalizētu informāciju par minēto gadījumu un aicina to pēc sanāksmes izskatīt individuāli. Vienlaikus atgādina sanāksmes dalībniekiem par iepriekš izteikto aicinājumu konkrētu problēmsituāciju risināšanā nekavējoties vērsties Muitas pārvaldē. Informācijas atbilstība par attiecīgo prasību, kas publicēta VID mājaslapā, tiks pārskatīta.

U. Ūdris vaicā, vai situācijā, kad Latgales MKP muiža nakts laikā nestrādās, bet Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) turpinās darbu diennakts režīmā, netiks kavēta PVD darbība.

I. Šice-Trēde informē, arī PVD ir jāsamazina resursi, un jau no šī gada 1. septembra PVD strādā tikai darba dienās no plkst. 8.00 līdz 20.00, savukārt brīvdienās kontroles tiek veiktas pēc nepieciešamības. Attiecībā uz dzelzceļu, saprotot biznesa procesus, kontroles nakts laikā varētu tikt turpinātas, pie nosacījuma, ja kravu kustība naktī saglabājas.

U. Ūdris vaicā par situāciju ar izejošajiem vilcieniem, kuriem netiek veikta kontrole - vai nakts laikā būs iespējams formāli veikt izvešanu un dokumentus eksporta procedūras noslēgšanai iesniegt vēlāk.

S. Kārklīņa-Ādmine atbild, ka šis priekšlikums tiks izvērtēts.

S. Dzene turpina prezentāciju un informē, ka no 2026. gada janvāra S. Dzenes bloka struktūrvienībām paredzēts ne tikai personāla samazinājums, bet arī būtiska reorganizācija. Vēsturiski, laikā, kad pastāvēja Galvenā muitas pārvalde un muitas reģionālās iestādes, struktūrvienības bija izveidotas tā, ka katra no tām pilnā apmērā atbildēja par savu jomu - sākot no piemērošanas un metodikas, līdz sistēmu izstrādei, pakalpojumu sniegšanai, uzraudzībai un kontrolei. Kad muitas reģionālās iestādes tika likvidētas, muitas procesi tika centralizēti.

Prezentācijas 11. slaidā ir norādītas S. Dzenes bloka pakļautībā esošās jomas un procesi. Daļa no piemērošanas procesa - metodika un informācijas sistēmu izstrāde - tika atdalīta un nodota Muitas metodikas daļas un E-muitas daļas pārziņā. Ņemot vērā, ka viena struktūrvienība vienlaikus sniedz pakalpojumus un veic tās pašas jomas uzraudzību un kontroli, pieņemts lēmums izveidojot struktūru ar kompetenču sadalījumu pēc procesu pieejas — atdalot servisa, uzraudzības un kontroles funkcijas, vienlaikus optimizējot procesus un personāla resursus.

S. Dzenes pakļautībā, atbilstoši procesiem – pakalpojumi, uzraudzība, kontrole - tiks izveidotas šādas daļas:

- Starptautiskās tirdzniecības atbalsta daļa (STAD), kuras pārziņā būs:
 - ✓ atļauju un galvojumu izsniegšana;
 - ✓ oglekļa ieviešanas mehānisma (OIM) ieviešana un uzraudzība
- Pēcsmuities daļa (PD), kas veiks muitas deklarāciju labošanu/anulēšanu pēc preču izlaišanas;
- Procedūru un atļauju uzraudzības daļa (PAUD), kurā tiks uzraudzīta:
 - ✓ atļauju nosacījumu izpilde;
 - ✓ īpašo procedūru prasību izpilde;
- Muitas audita daļa (MAD) veiks:
 - ✓ darījumu pēcsmuities pārbaudes;
 - ✓ muitas auditus.

Informē par finansējuma samazinājuma ietekmi uz muitas procesiem. Pakalpojumu sniegšana būs ilgāka, tomēr A reitinga uzņēmumiem tie tiks sniegti prioritārā kārtā. Līdz šim deklarācijas tika ļoti ātri apstrādātas, īpaši eksporta deklarācijas. Vērs uzmanību un aicina deklarētājus sniegt kvalitatīvākus pakalpojumus, lai pēc iespējas mazāk būtu jāveic labojumi, jo nākotnē nebūs iespējams pēcsmuities labojumu apstiprināšanu nodrošināt stundas vai dienas ietvaros. Tāpat varētu tikt kavēta tarifu kvotu piešķiršana un drošības naudas maksājumu atmaksa. Konsultāciju sniegšana, iesniegumu izskatīšana un normatīvo aktu skaidrošana vairs nebūs tik operatīva kā līdz šim. Uzraudzības un kontroles intensitāte samazināsies, kas var atstāt ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi - samazinoties pēcsmuities pārbažu apjomam, negodprātīgi uzņēmumi var tikt identificēti ar lielāku nokavējumu, līdz ar to mazinot godīgas konkurences ievērošanu.

J. Tomsons vaicā, vai reitingu sistēma ietekmēs komersantus atļauju izsniegšanas procesā, ņemot vērā, ka iepriekš VID skaidroja - reitings ir tikai informatīvs un juridiski nav nostiprināts.

S. Dzene skaidro, ka reitingu sistēma ir VID iniciatīva, kuras mērķis ir nodrošināt godprātīgiem komersantiem ātrāku pakalpojumu pieejamību.

N. Rudzītis vēlas precizēt, vai pareizi saprot, ka Tarifu daļa un Tranzīta eksporta daļa netiek reorganizēta.

S. Dzene atbild, ka divus gadus atpakaļ tika reorganizēta Muitas tarifu un maksājumu piemērošanas daļa, kas tika sadalīta 2 daļās - Tarifu daļā un Pēcmuītošanas daļā. Jaunajā struktūrā Tarifu daļa paliks nemainīga, izmaiņas skars Pēcmuītošanas daļu, esošās Tranzīta un eksporta kontroles daļa un Muitas atļauju kontroles daļa tiks likvidētas un to funkcijas tiks sadalītas atbilstoši procesiem. Pēcmuītošanas daļā tiks apvienota visu veidu deklarāciju labošana pēc izlaišanas, savukārt datu atbilstības pārbaudes tiks pievienotas Muitas audita daļai.

2. Savienības Muitas kodeksa reforma.

I.Knoka sniedz prezentāciju "Savienības Muitas kodeksa reforma" (2.pielikums). Atgādina, ka Savienības Muitas kodeksa reforma turpinās un 2028. gadā gaidāmas būtiskas izmaiņas. Finanšu ministrija aktīvi strādā pie Savienības Muitas kodeksa reformas, darbojoties Eiropas Padomes muitas savienības darba grupā. 2024. gadā Finanšu ministrija organizēja semināru, kurā atspoguļota pirmā reformas versija. Attiecībā uz pārstāvības jautājumiem, Eiropas Komisija virzās uz netiešās pārstāvības atbalstīšanu.

2022. gadā tika publicēti viedo personu (nozaru eksperti) grupas secinājumi, piedāvājot savu redzējumu, kā ir jāattīsta e-komercija, riska vadība un kā paaugstināt muitas dienestu veikspēju. Balstoties uz šiem secinājumiem, reformētais Savienības Muitas kodekss piedāvāja 4 pamatkonceptijas:

1. Muitas datu centra izveidi;
2. Eiropas Savienības muitas iestādes izveidi;
3. sākt Muitas datu centra darbību ar modernizētu pieeju e-komercijas apstrādei;
4. veidot uzticamo un pārbaudīto komersantu statusu, kas pašreizējā versijā krietni pārsniedz esošo atzīto ekonomisko operatoru prasības.

Eiropas Savienības Muitas datu centrs kļūs par centrālo platformu, komersantiem būs jāpielāgojas vienotā datu centra darbībai un attiecīgi jāpielāgo IT sistēmas. Pamatkonceptija paredz izveidot vienotu Eiropas Savienības muitas iestādi, kas sniegs atbalstu dalībvalstu muitas administrācijām. Tās darbības uzsākšana tiek plānota iespējami drīz, un jau tiek vērtētas potenciālās atrašanās vietas kādā no ES dalībvalstīm. Viens no primārajiem topošās muitas iestādes uzdevumiem būs nodrošināt, ka Muitas datu centrs ir spējīgs darboties un praktiski izmantojams.

E-komercijas modernizācijā darbs turpinās pie virzības uz platformu atbildību saistībā ar patērētāju drošību un visu datu iesniegšanu ES Datu centrā. Šobrīd ir mainījusies koncepcija attiecībā uz muitas nodokli. Ja sākotnēji dalībvalstis, kopā ar Eiropas Padomi, virzījās uz vienkāršotu muitas nodokļu grozu koncepciju, tad šobrīd tas ir atcelts, tā vietā papildus muitas nodoklim ieviešot arī apstrādes maksu. Ir dalībvalstis kas jau uzsākušas iniciatīvu apstrādes maksu par e-komercijas sūtījumu laišanu brīvā apgrozībā ieviest pēc iespējas ātrāk, piemēram, Francija, kas savā budžetā jau nākamajā gadā plāno šādus ieņēmumus.

Uzticamie un pārbaudītie komersanti tiks pārbaudīti nopietnāk kā atzītie ekonomiskie operatori, un varēs darboties daudz vienkāršāk bez papildus muitas dienestu iejaukšanās, kas būs

līdzīgi patreizējās savienības muitas konteksta pašnovērtējuma principam. Kā pozitīva iespēja, kas vēl tuvākajā laikā tiks apspriesta, ir attiecībā uz tranzīta piemērošanas atcelšanu, lai varētu nogādāt preces līdz galamērķim bez tranzīta muitas procedūras.

2026. gadā Eiropas Padome cer pabeigt reformu attiecībā uz reformēto Savienības Muitas kodeksu. Ir plānots, ka kodekss ir jāpieņem. Pēc tam turpināsies darbs pie deleģētā un īstenošanas akta, kas kas visticamāk būs sarežģīti. Mērķi ir, un, visticamāk, tie tiks sasniegti. 2026. gada nogalē varētu tikt ieviesta apstrādes maksa e-komercijas sūtījumiem, par vienu preču kodu, kas ir sūtījumā, tie varētu būt 2 eiro, bet iespējams, ka summa varētu mainīties.

2028. gadā paredzēts, ka darbu uzsāks ES Muitas iestāde un Muitas datu centrs e-komercijas nodrošināšanai.

Tas kas vairāk attiecas uz lielāko daļu no klātesošajiem, ir 2032. gads, kad komersantiem tiks dota iespēja brīvprātīgi izmantot datu iesniegšanu Muitas datu centrā, un tikai 2038. gadā ES Muitas datu centra izmantošana kļūs obligāta visiem komersantiem.

J. Krastiņa piebilst ka šobrīd projekts jau tiek skatīts Parlamenta līmenī. Plānots, ka nākamā gada I vai II ceturksnī kodeksam jābūt pieņemtam.

3. Citi jautājumi:

3.1. Par Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 18. panta piemērošanas praksi.

R. Zukuls informē, ka šī gada 10. jūnijā stājās spēkā grozījumi administratīvo pārkāpumu kodeksā, paredzot būtiskus sodus par pārkāpumiem sankciju jomā attiecībā uz precēm, kuru vērtība nesasniedz 10 000 eiro.

M. Rubene turpina, ka administratīvā atbildība ir paredzēta arī par pakalpojumu sniegšanu, kas saistīta ar sankcionētām precēm, neatkarīgi no tā, vai darbība veikta tiešā vai netiešā pārstāvībā. Lietu apjoms ir būtisks, ir uzsākti kriminālprocesi. Līdz šo grozījumu spēkā stāšanās dienai uzsāktie kriminālprocesi tiek pārkvalificēti par administratīvo pārkāpumu procesiem, ja preču vērtība ir līdz 10 000 eiro. Saņemtas vairākas pārsūdzības, bet līdz tiesai neviena lieta vēl nav nonākusi. Tiek gaidīta tiesu prakse.

Sākotnēji Muitas likumā administratīvā atbildība bija paredzēta tikai par deklarācijas iesniegšanu muietošanas brīdī, savukārt šobrīd administratīvā atbildība attiecināma uz visu sankcionēto preču aprites procesu kopumā.

Sanāksmes dalībnieki diskutē par situāciju, kad no visas kravas tikai viena preču vienība pēc klasifikācijas atbilst sankciju kodam un tādējādi padara precī par sankcionētu. Tiek uzdots jautājums arī par iekārtām - vai gadījumos, kad iekārtas sastāvā ir kāda sankcionēta detaļa, visa iekārta tiek uzskatīta par sankciju precī. Secina, ka iekārta klasificējama kā viena prece ar vienu kodu.

A. Pīlāts norāda, ka šajā jautājumā FID mājaslapā ir pieejams skaidrojums, kas tiks publicēts VID mājaslapā.

R. Zukuls aicina vērtēt situāciju ar sodu apmēru, kā arī nepieciešamības gadījumā vērsties pie atbildīgajām institūcijām.

3.2. Par preču tarifu kodu noteikšanas un klasifikācijas procesu.

S. Dzene skaidro iemeslus, kādēļ preču klasifikācijas atzinumi tiek sagatavoti mazākā apjomā. Kombinētā nomenklatūra, kas noteikta ar regulu, ir saistošs normatīvais akts gan komersantiem, gan muitas amatpersonām. Preču klasifikāciju muitas kontroles vajadzībām var veikt jebkura apmācīta muitas amatpersona, izņemot gadījumus, kad nepieciešams specializēts eksperta atzinums.

Atzinumi tiek sagatavoti tikai īpaši sarežģītos gadījumos - ja ir izņemti preču paraugi laboratoriskai testēšanai vai ja klasifikācija ir komplicēta un iespējamās dažādas interpretācijas. Atzinums ir iekšējs dokuments, kas pamato piemēroto kodu muitas kontroles brīdī, savukārt komersantiem ārēji saistošs ir pieņemtais lēmums. Tiek apsvērta iespēja nākotnē atzinumu sagatavošanas procesu vienkāršot vai no tiem atteikties.

E. Krātiņš pauž satraukumu par situācijām, kad uz muitas amatpersonas noteiktā koda pamata par sankcionētām precēm var tikt uzsākts kriminālprocess, kuru nav iespējams apturēt.

A. Kovaļenko norāda, ka šādos gadījumos izmeklētājs pieprasīs kompetentās iestādes atzinumu par kodu, kas tiks pievienots kriminālprocesa materiāliem.

3.3. Aktualitātes Oglekļa ievērošanas mehānisma (OIM) jomā.

L. Zemīte sniedz prezentāciju "Aktualitātes Oglekļa ievērošanas mehānisma jomā" (3. pielikums) un informē, ka 2026. gadā sāksies OIM ievērošanas pamata periods, kurā paredzēti būtiski atvieglojumi oglekļa ietilpīgo preču importētājiem. Sākotnēji bija noteikts, ka komersantiem, kuri importē, piemēram, dzelzs un tērauda izstrādājumus, alumīniju, cementu, minerālmēslus, elektroenerģiju vai ūdeņradi un kuru preču vērtība deklarācijā pārsniedz 150 eiro, ir jāsaņem atzītā OIM deklarētāja statuss un jāiegādājas OIM sertifikāti.

Eiropas Komisija šo regulējumu ir vienkāršojusi, atzīstot, ka 150 EUR sliekšnim nav saistības ar emisiju apjomu šajās precēs, un ir noteikusi, ka jebkurš importētājs gadā drīkst importēt oglekļa ietilpīgās preces līdz 50 tonnām bez atzītā OIM deklarētāja statuss atļaujas saņemšanas un OIM sertifikātu iegādes. Ja preču apjoms tiek pārsniegts, komersantam ir jāpārtrauc šo preču importēšana vai arī jāsaņem deklarētāja atļauja un attiecīgi jāpērk sertifikāti. Komersanti, kuri jau šobrīd zina, ka pārsniegs pieļauto apjomu, jau iesniedz pieteikumus atzītā OIM deklarētāja statusam. Ja importētājs pats neveiks šīs formalitātes, tad netiešajam pārstāvim ir jāsaņem statuss neatkarīgi no ievestā daudzuma. Ja iepriekš bija paredzēts, ka 2027. gadā katra ceturksņa beigās jābūt nopirktiem sertifikātiem vismaz 80 % apmērā, tad tagad ir samazināts uz 50 % un atlikušos sertifikātus jānopērk gada beigās, kad ir jāiesniedz deklarācija. Ir pagarināti saistību izpildes termiņi, attiecībā uz sertifikātu nodošanu un deklarāciju iesniegšanu no maija uz septembri, un attiecībā uz anulēšanu – no jūlija uz decembri.

2026. gadā vēl netiks uzsākta sertifikātu tirgošana. Komersantiem, kuri 2026. gadā būs importējuši šīs preces un pārsnieguši 50 tonnas, sertifikātu tirgošana tiks uzsākta ar 2027. gadu.

Uz U. Ūdra jautājumu, vai deklarēšana notiek OIM sistēmā un kā var apgūt nepieciešamās prasmes, atbild, ka komersanti, kuri šīs preces importē, reizi ceturksnī sniedz atskaites Eiropas Komisijas OIM pārejas perioda portālā. Pēc pārejas perioda beigām būs jāizmanto cits portāls – Eiropas Komisijas Atzītā OIM deklarētāja portāls. Pamācību pieteikumu aizpildīšanā var atrast VID mājaslapā, kā arī papildu atbalstu iespējams saņemt, konsultējoties ar ekspertiem pa tālruni.

3.4. Par ieviesto Elektroniskās rindas rezervācijas sistēmu (ERRS).

R. Zukuls informē, ka no šī gada 15. oktobra šķērsot Latvijas–Krievijas un Latvijas–Baltkrievijas robežu Grebņevā, Terehovā un Pāterniekos varēs tikai iepriekš reģistrējoties Elektroniskās rindas rezervācijas sistēmā (ERRS). Šāda austrumu robežas šķērsošanas kārtība darbojas visās trīs Baltijas valstīs.

A. Pociluiko sniedz atsauksmi, ka robežšķērsošana notiek operatīvi - aptuveni 10 minūšu laikā. Problēmas rodas gadījumos, kad ERRS sistēmā ievadīti kļūdaini dati, piemēram, nepareizi norādīta automašīnas marka. Viņš pauž cerību, ka jaunā kārtība nodrošinās lielāku sistēmiskumu un ļaus saplānot darba laiku.

R. Zukuls pateicas sanāksmes dalībniekiem par piedalīšanos.

Pielikumā:

1. prezentācija "Finansējuma samazinājuma ietekme Muitas pārvaldē";
2. prezentācija "Savienības Muitas kodeksa reforma";
3. Prezentācija "Aktualitātes Oglekļa ievedkorekcijas mehānisma jomā".

Sanāksmes vadītājs
VID ģenerāldirektora vietnieks muitas jomā,
MP direktors

R.Zukuls

Protokolē
VID MP Muitas sadarbības un attīstības daļas
Plānošanas un koordinācijas nodaļas
vecākā muitas eksperte

S.Bērziņa